

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonikorvm Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XLV. De varijs Canoniorum Congregationibus, & primo de Congregatione
S. Frigidiani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

terantis per Octavianum Augustinum discipulum sub Leone i. fundata, & per Alexandrum reparata, ac demum per Eugenium IV. ex canonicis Frigidianis in laurata. Secunda Lucensis S. Frigidiani. Tertia Mortariensis S. Crucis in Longobardis. Quarta Portuensis in littore Adriatico apud Rauennam. Quinta S. Mariae ad Rhenum propè Bononiam. Sexta S. Mariae de Crecentisaco apud Mediolanum. Septima S. Marci apud Mantuam, quamquam illa non tam distincta congregatio in ordine canonicorum regularium D. Augustini, quam nouus ordo canonicorum distinctus ab ordine D. Augustini possit nuncupari. Octaua S. Saluatoris Bononiensis. Nona S. Spiritus Venetiariu. Decima S. Petri de Monte Corbulo in Hertruria. Ex Gallicanis vero prima S. Rufi propè Valentia in Delphinatu. Secunda S. Victoris apud Parisium. Tertia S. Laurentij de Vltio in D. Ispanatu. Ex Hispanicis S. Crucis Colimbricensis. Ex Belgicis prima S. Nicolai de Aroasia. Secunda S. Mariae Vallis viridis Tertia Windesimensis. Quarta Nussensis in Dicecesi Colonienfis. Ex Germanicis Omnium Sanctorum Ciuitatis Olomuentis, ac tandem ex Orientalibus S. Sepulchri Ierosolymitana. De quibus Congregationibus, excepta tamen nostra Lateranensis, de qua libro seq. specialiter agendum erit, vt consequenter eodem ordine aliquid dicamus, ea quae, vel ex antiquis Chronicis uictarum Congregationum vel xillarum Archieus, vel alias ex autoribus fide dignis aucupari potuimus, fideliter reddemus: vnum ante omnia praemittentes, hoc nomen, Congregatio, duobus modis posse usurpari, vno modo iuxta latam significationem, secundum quam omnis hominum coetus in vna domo, & sub vno capite degentium Congregatio vocari potest, iuxta quam acceptionem frequens est nomen Congregationis, ac illius vsus in vetustioribus decretis Summorum Pontificum, & factorum Concilioru: altero vero modo magis strictè, prout significat collectionem multorum collegioru personarum regularium in vnum coetum, & sub vno capite eisdem institutis, ac legibus viuentium, iuxta quam acceptionem nomine Congregationis in praesentiarum vtetur: nam iuxta priorem acceptionem idem esset, singularu Congregatio, ac illius origines inquirere, ac singulorum monasteriorum origines, & fundationes perueiligare.

CAPVT QVADRAGESIMVM QVINTVM

De varijs Congregationibus Canonicorum Regularium, ac in primis de Congregatione Lateranensis S. Frigidiani.

Reter Generales reformationes, alias complures, priuatas tamen nonnulli viri Sancti zelo diuini cultus, & sanctae Religionis succensis, varijs in locis, ac temporibus moliti sunt, iuxta quas reformationes, variae in Ecclesia Dei Canonicoru Congregationes subleuerunt, quibus illa tanquam Regina summi Principis Sponsa varietate circumamicta multipliciter decorata. Haec fuerunt ex Italicis nostra La-

terantis per Octavianum Augustinum discipulum sub Leone i. fundata, & per Alexandrum reparata, ac demum per Eugenium IV. ex canonicis Frigidianis in laurata. Secunda Lucensis S. Frigidiani. Tertia Mortariensis S. Crucis in Longobardis. Quarta Portuensis in littore Adriatico apud Rauennam. Quinta S. Mariae ad Rhenum propè Bononiam. Sexta S. Mariae de Crecentisaco apud Mediolanum. Septima S. Marci apud Mantuam, quamquam illa non tam distincta congregatio in ordine canonicorum regularium D. Augustini, quam nouus ordo canonicorum distinctus ab ordine D. Augustini possit nuncupari. Octaua S. Saluatoris Bononiensis. Nona S. Spiritus Venetiariu. Decima S. Petri de Monte Corbulo in Hertruria. Ex Gallicanis vero prima S. Rufi propè Valentia in Delphinatu. Secunda S. Victoris apud Parisium. Tertia S. Laurentij de Vltio in D. Ispanatu. Ex Hispanicis S. Crucis Colimbricensis. Ex Belgicis prima S. Nicolai de Aroasia. Secunda S. Mariae Vallis viridis Tertia Windesimensis. Quarta Nussensis in Dicecesi Colonienfis. Ex Germanicis Omnium Sanctorum Ciuitatis Olomuentis, ac tandem ex Orientalibus S. Sepulchri Ierosolymitana. De quibus Congregationibus, excepta tamen nostra Lateranensis, de qua libro seq. specialiter agendum erit, vt consequenter eodem ordine aliquid dicamus, ea quae, vel ex antiquis Chronicis uictarum Congregationum vel xillarum Archieus, vel alias ex autoribus fide dignis aucupari potuimus, fideliter reddemus: vnum ante omnia praemittentes, hoc nomen, Congregatio, duobus modis posse usurpari, vno modo iuxta latam significationem, secundum quam omnis hominum coetus in vna domo, & sub vno capite degentium Congregatio vocari potest, iuxta quam acceptionem frequens est nomen Congregationis, ac illius vsus in vetustioribus decretis Summorum Pontificum, & factorum Concilioru: altero vero modo magis strictè, prout significat collectionem multorum collegioru personarum regularium in vnum coetum, & sub vno capite eisdem institutis, ac legibus viuentium, iuxta quam acceptionem nomine Congregationis in praesentiarum vtetur: nam iuxta priorem acceptionem idem esset, singularu Congregatio, ac illius origines inquirere, ac singulorum monasteriorum origines, & fundationes perueiligare.

Igitur de praedictis Congregationibus aliquid dicturi, à congregatione Lucensis S. Frigidiani nuncupata, quippe quae ceteris omnibus, excepta Lateranensi, tum vetustate, tum etiam dignitate praestiterit, initium desumemus. Huius itaque Congregationis si primam originem, & fundationem inquiramus, dubium non est in S. Frigidianum Lucanum Ciuitatis Episcopum eam referri oportere. Hic enim sanctissimus Praesul ex Canonico regulari Ecclesiae Lateranensis praedictae ciuitatis Episcopus à Pelagio I. circa annum à Sal-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

uatoris nostri Natiuitate 556 deflinatus, Ecclesi- am in honorem trium Leuitarum Stephani, Lau- rentij, & Vincentij fundauit, ac in ea congrega- tionem canonicam sub D. Augustini regula con- stituit, in qua vsque ad extremum diem vixit, in eadem Ecclesia tumulatus, quae postea eidem S. Frigidiano fuit nuncupata, in qua ipsa Canonica institutio semel inchoata, per tot annorum vicissi- tudines, & temporum angustias continuata suc- cessione vsque in hodiernum diem Deo, & Beato Frigidiano protegentibus perseuerat. Verum quo tempore canonici Frigidiani ceperint ad alias Ec- clesias regendas vocari, & in congregatione mul- torum collegiorum coalescere, videtur id sub A- lexandro II. circa annum 1060. primitus contigisse. Nam cum dictus Pontifex ex Lucenti Episcopo ad Pontificalem dignitatem esset subleuatus, canonicos S. Frigidiani, quorum sanctissima con- uersatione plurimum fuerat oblectatus, cum om- nibus bonis dictae Ecclesiae S. Frigidiani sub pro- tectione, ac defensione immediata Sedis Aposto- licae suscepit per seum privilegium illis factum sub 2. Idus Octobris anni 1068. quod incipit: Alexan- der Episcopus seruus seruorum Dei, Canonicis Ecclesiae S. Frigidiani, eorumq; successoribus in perpetuum. Quoti- es a nostris filijs possuntur, qua ab aequitatis ratione non discrepant. Et infra ita subiungit: Quapropter ego Alexander Sanctus, & vniuersalis Romana Eccle- sia Pontifex & Ecclesia sancta Lucenti Episcopo incul- nati precibus vestris, & sperantes merito, & intercessio- nibus B. Frigidiani apud tramendum iudicem adiuuari suspensum sub defensione Apostolica Sedis quidquid in maritima eius Sanctissimi Frigidiani Ecclesia pertine- re videtur, videlicet in riuo &c. vt ab hac hora in an- tea consistant, & permaneant supra dicta res in pote- state vestra presbyteri, & diaconi, & subdiaconi, siue etiam clerici, qui in praesata Ecclesia modo ordinati estu, vestrorumq; successorum, qui ibi in antea ordinati fue- rint, & officium Dei ibi fecerint. Et licet in dicto privilegio Regularis illorum institutionis, & ob- seruantiae non meminerit, meminit tamen illius successores Paschalis II. in altero privilegio quod incipit: Paschalis Episcopus seruus seruorum Dei. Di- lectum in Christo filium Rothoni Praeposito, & eius fratrib' in Ecclesia Beati Frigidiani regularem vitam professis, eiusq; successoribus in eadem Religione mansuris in perpetuum. Desiderium, quod ad Religionem propositu &c. Datum Lucae per manus Ioanni S. R. Ecclesia Dia-coni Cardinalis, quinto Calend. Nouembri, Indictione 13. anno Domini a Incarnatione 1105. Pontificatus aut' Domini Paschalis Secunda Papa. sexto. Qui Pontifex in alijs literis Praeposito seu Priori S. Frigidiani di- rectis (videmus enim caput illius Collegij nunc Praepositu nunc Priorē vocari) de continuatione canonicorum regularium in dicta Ecclesia vsque ad sua tempora sic scribit. Itaque vsque ad nostra hac tempora semper in ipsa Canonica idem ordo viguit, cu- tus in tua memoria non extat in contrarium, ab ipsa pri- maria sui institutione etiam ante magni Gregorij tem-

poras: nam & ipse B. Gregorius in lib. Dialogorum 19. p. Sancti veri miracula refert. Porro ipse Alexander II. Summū Pontificatū adeptus, qui antea ex Canonico Regulari Lateranenſi Episcopus Lucentis fuerat & ordinatus, regu- larem obseruantiam in Ecclesia Lateranenſi reu- collapsam animaduertens, accitis sancti Frigidiani Canonicis, illam reformauit eam etiam praestitit in Ecclesia sanctae Crucis in Ierusalem, cuius exemplū amulati multi Episcopi, & vniuersi, ac pij certatim dictos S. Frigidiani Canonicos ad suas Ecclesias reformandas postularunt, vel no- uas erigere, ac in illis dictos Canonicos militantes ceperunt atque ita factum est, vt breui vniuersi S. Frigidiani monasterium in Congregatione multo- rum Collegiorū succreuerit, cuius caput erat Praepositus, siue Prior S. Frigidiani, qui Prior Ge- neralis vocabatur, sicut patet ex multis scriptis vetustis, & authenticis in pergamento, ac etiam ex literis vniuersi monasterij S. Frigidiani nostrae La- teranenſi Congregationis, quae sunt Romae in Ae- cherio sanctae Mariae de Pace, quas ipse vidit. Cata- logus verò Ecclesiarum, seu monasteriorum dictae Congregationis hic est: Primum monasterium S. Frigidiani, quod est in caput supremum totius Congregationis, quo caetera monasteria tanquam filius membra pendebant: nam ad Priorem, & Capitulum sancti Frigidiani spectabat Priores, siue Rectores in ce- teris Ecclesijs, & Monasterijs dictae Congregatio- nis institueret, vel saltem a proprijs Capitulis electos confirmare, vt patet ex multis collationibus, & confirmationibus, quorum in fragmento seruetur in dicto monasterio, ac etiam Romae in mo- nasterio sanctae Mariae de Pace. De hoc monas- terio dictum est supra cap. 20. & dictum 2b. 3. in Congregatione Lateranenſi, cui nunc cum ali- quot illius membris est vniuersum. Secundo loco numerari possent monasterium Lateranenſe, quod sub Alexandro II. per carolo- cos S. Frigidiani fuisse reformatum, qui Archiepiscopus ipsius Basilicae Lateranenſis iustitiam. Omniaque in lib. de Septē Urbis Ecclesijs in Ecclesia S. Cru- cis in Ierusalem, hisce verbis testatur. In ea res Ba- sileſia. S. Crucis Alexander II. Canonicos ad Regulae Co- gregationis S. Frigidiani ab ipse Lateranenſem reſta- uerunt, qui eam &c. Confirmant iteraq; Anastasius IV. ad Ioannem Priorem, & Canonicos Lateranen- ses anno 1134. in quibus ad exemplar Alexan- dri Papae praedecessoris sui Ecclesiam ipsam Lateranenſem Apostolicae Sedis privilegio commen- niuit, statuens vt ordo canonicus, qui secundum Decem, & B. Augustini regulam &c. Verum quod idem Pontifex in dictis literis ipsam Sacrosanctam Lateranenſem Basilicam nulli alteri subleſe, qui- potius ceteris omnibus praefesset, ac merito ad- uerſus illa eiusdem privilegij verba indicant. Ad- bentes suggestionē, & voluntati fratrum nostrorum Ca- dinalium Episcoporum sanximus, vt eadem Basilica tan-

quam praecipua mater, & Dominus omnino libera sit, & nulli potius nisi soli Romano Pontifici sit subleſa. Adcir- co monasterium Lateranenſe non inter membra Congregationis S. Frigidiani, sed veluti caput Co- gregationis ab illo nuncupatae constitutum em- mense factis, eiusdem prioris instruti Lateranen- ſis, & S. Frigidiani Lucentis Canonicos extitisse. Tertium monasterium fuit S. Crucis in Ierusa- lem de Vrbe, quod per Alexandrum II. ex cano- nicis S. Frigidiani fuit reformatum, ac inflaura- tum, et poſtmodum dictum fuit: quoniam etiam ob cau- sam decreto Lucij II. statutum est, vt presbyter Cardinalis S. Crucis non nisi de gremio dicti Capituli vel de Congregatione S. Frigidiani func- taret: vide quae diximus supra cap. 36. Quartum S. Mariae nouae de Vrbe, quod Hay- menicus S. E. Diaconus Cardinalis a Calisto III. conuocatis cum sua Ecclesia inflaurauit, ac in eo S. Frigidiani canonicos auctoritate Apostolica inſti- tuendos curauit, pro cuius institutionis firmitate ab Innocentio II. privilegium obtinuit, vt Dia- conus Cardinalis dictae Ecclesiae non nisi de gremio Congregationis S. Frigidiani crearetur: quod ab a- lijs Pontificibus Celeſtino II. Lucio II. Eugenio III. Adriano IV. & Alexandro III. fuit confirma- tum: quae vide supra cap. 16. Quintum S. Mariae Calli Montis Belli nunc caput in agro Bononiensi quindocedecimo circiter milibus a ciuitate diſtans, quod Illustris, & Reli- gioſissima Comitissa Mathildis ante annum 1110. edificauit, & multis praedij, ac redditibus locu- pletata: vide lib. sequenti in Congregatione La- teranenſi inſtitutum monasterium nostrae Congre- gationis fuit vniuersum, fuisse verò de Congreg. S. Frigidiani testatur Chronica vetustissima in pergamen- to manu scripta ex Canonica nostra Portuenſi conſeruaſa. Sextum sancti Marci ciuitatis Ferrariae ab ea- dem Comitissa Mathilde edificatum, & mag- nificenter aedificatum, ac dotatum circa annum 1071. nunc monache S. Benedicti congregationis Cassinen- sis obſeruant, & dicitur monasterium S. Be- nedicti de quo vide supra cap. 22. Septimum S. Siluatoris vici Airolis nunc cor- rupto vocabulo Ficarolis in Episcopatu Ferrari- ensi quod eodem monasterio S. Marci, siue S. Be- nedicti monachorum Cassinenſium vniuit Six- tus IV. meminerunt huius monasterij Innocenti- um III. privilegio Attoni Priori, & canonicis S. Frigidiani concessio anno Christi 1133. iij. nonas Octobris. Celeſtinas II. in altero privilegio con- cesso Priori, & fratrib' Frigidiani, V. Idus De- cemb. 1143. Eugenius III. in altero privilegio ci- ſdem Priori, & canonicis facto anno 1145. iij. Idus Aprilis. Vide supra c. 22. Octauum S. Martini ciuitatis Senarum, cuius Prior Potentillibus insignis in sacris vtebatur, de quo dictum est supra cap. 20. Huius meminit

quam propositi mater, & Dominus omnino liber a sit, & vobis pariter nisi sub Romano Pontifice sit subiecta. Ad circumscriptionem Lateranensem non inter membra Congregationis S. Frigidiani, sed veluti caput Congregationis ab illa nuncupatur constituendum esse hoc factum, eisdem prioris in scriptis Lateranensibus, & S. Frigidiani Lucensis Canonico extitisse.

Tertium monasterium fuit S. Crucis in Ierusalem de Vrbe, quod per Alexandrum II. ex canonico S. Frigidiani fuit reformatum, ac in lauratum, et proxime dictum fuit quam etiam ob causam decreto Lucij II. statutum est, vt presbyter Cardinalis S. Crucis non nisi de gremio dicti Capituli vel de Congregatione S. Frigidiani sumeretur, vide que diximus supra cap. 36.

Quartum S. Marie noue de Vrbe, quod Haymenicus R. E. Diaconus Cardinalis a Calisto III. ceteris cum sua Ecclesia in lauratum, ac in co S. Frigidiani canonicis auctoritate Apostolica institutos curant, pro cuius institutionis firmitate ab Innocentio II. privilegium obtinuit, vt Diaconus Cardinalis dicte Ecclesie non nisi de gremio Congregationis S. Frigidiani crearetur: quod ab alij Pontificibus Celestino II. Lucio II. Eugenio III. Adriano IV. & Alexandro III. fuit confirmatum, de quo vide supra cap. 16.

Quintum S. Marie Castro Montis Belli nuncupatum in agro Bononiensi quindodecimo circiter miliano a ciuitate distans, quod Illustriss. & Religiosissima Comitissa Mathildis ante annum 1110. edificauit, & multis pradijs, ac redditibus locupletauit, vide lib. sequenti in Congregatione Lateranensi illud monasterium nostrae Congregationis fuit vniuersum, fuisse verò de Congreg. S. Frigidiani testatur Chronica vetustissima in pergamentano scripta ex Canonica nostra Portuensi transmissa.

Sextum sancti Marci ciuitatis Ferrariae ab eadem Comitissa Mathilde edificatum, & magnifico stilum ditatum, ac dotatum circa annum latens 1083. vel vt alij placet, anno 1097. nunc monachi S. Benedicti congregationis Cassinensis illud obtinuerunt, & dicitur monasterium S. Benedicti de quo vide supra cap. 22.

Septimum S. Saluatoris vici Airolis nunc corrupto vocabulo Ficarolis in Episcopatu Ferrarini, quod eundem monasterio S. Marci, siue S. Benedicti monachorum Cassinensium vniuersum Sixtus IV. meminerunt huius monasterij Innocentius III. in privilegio Attoni Priori, & canonicis S. Frigidiani concessio anno Christi 1133. iij. nonas Octob. Celestinus II. in altero privilegio concessio Priori, & fratribus Frigidiani, V. Idus Decemb. 1143. Eugenius III. in altero privilegio eisdem Priori, & canonicis facto anno 1145. iij. Idus Aprilis. Vide supra c. 22.

Octauum S. Martini ciuitatis Senarum, cuius Prior Pontificalibus insignijs in sacris utebatur, de quo dictum est supra cap. 20. Huius meminit

Innocentius II. in privilegio concessio Attoni Priori, & fratribus S. Frigidiani 15. Calend. Maij 1133. quod incipit: *Quoniam sine vera &c.*

Nonum S. Pantaleonis Lucae, cuius Ecclesiam idem Innocentius per suas datas Calend. Nouembris anni 1137. Priori, & canonicis S. Frigidiani reformatam, & regendam commisit, sub istis precibus verbis: *Atque Ecclesiam Sancti Pantaleonis, ad reformatum in ea religionem, & locum ipsum tam in spiritualibus, quam in temporalibus, Deo proposito meliorandum, cum omnibus scilicet, quae in praesenti Indictione iussu, ac laudabiliter ad illos pertinere noscuntur, Apostolica vobis dispensatione committimus, vt videlicet, quando ibi religio durauerit, idem venerabilis locus in vestra dispositione, vestroq. regimine absque alicuius contradictione consistat.* Hoc monasterium cum Ecclesia puto funditus euersum, quandoquidem in monasteriorum Catalogo, & Ecclesiarum Episcopatus Lucensis nulla omnino mentio de illis modo habeatur.

Decimum Prioratus S. Saluatoris in Mustiolo nuncupatus dicte Ciuitatis, in quo Prior cum quatuor canonicis degere consueverant, ab Innoc. II. anno 1140. Priori, & canonicis S. Frigidiani traditus, cuius concessione Celestinus II. & Eugenius III. suis diplomatis firmauerunt. Hic Prioratus eum suo capite nunc nostrae congregationi est vniuersus, in quo vnus Prior cum nonnullis canonicis degere consueverunt.

Vndecimum S. Andreae oppidi Carrariae Lunensis siue Sarzanensis diocesis, quod cum quibusdam capellis, & Ecclesijs Parochialibus Priori, & canonicis S. Frigidiani donauit Godefridus Episcopus Lunensis, consentiente & probante Eugenio III. per suas datas quinto Idus Maij 1150. & Anastasius IV. concessionem confirmauit per suas datas anno 1154. quarum initium est: *Anastasius Episcopus seruus seruorum Dei dilecti filij Priori S. Andreae de Carraria, & eius fratribus tam praesentibus, quam futuris regularem vitam professis &c.* & Alexander III. per alias datas 12. Calend. Ianuarij anno 1160. illud monasterium cum suo capite fuit vniuersum nostrae congregationi per Leonem X. de quo libro sequenti.

Dodecimum Sanctorum Quodraginta martirum olim extra ciuitatem Tarulinam, nunc in traipsam Ciuitatem, quod ad congregationem S. Frigidiani spectauisse, indicant literae Apostolicae Alexandri Tertij anno 1172. emanatae, in quibus inter alia statuitur, vt ordo canonicus, qui secundum Deum, & B. Augustini Regulam, & institutionem ordinis Ecclesiae S. Frigidiani, in eodem loco institutus esse dignoscatur, perpetuis ibi temporibus inuolabiliter obseruaretur, illud monasterium cum incuria Praelatorum paulatim canonicis esset destitutum, & eius aedificia laberentur, erat enim commendatum Prioribus secularibus, anno 1412. per Gregorium XII. nostrae congregationi Lateranensi reparandum, est vniuersum.

De-

Decimum tertium S. Frigidiani de Saccis in ciuitate Bononiae, quod fuisse olim monasterium, & sedem Prioris Generalis S. Frigidiani monstratum est supra c. 23. nunc cum monasterio S. Frigidiani vnitum congregationi Lateranensi, sed canonicis destitutum.

Decimum quartum S. Frigidiani ciuitatis Pistorientis, quod fuisse membrum dicte congreg. constat ex nonnullis actis inter Abbatem S. Michaelis Pistorientis, & Priorem dicte monasterij S. Frigidiani ciuitatis Pistorij, quorum exemplum in pergamento est Romae in Archivio S. Mariae de pace nam cum Abbas S. Michaelis anno 1350. eundem Priorem coram Episcopo Pistorienti citari fecisset, dictus Prior comparens protestatus fuit de non competenti iudicio, quod illius Prioratus esset membrum congregationis S. Frigidiani Lucensis, iurisdictioni Prioris Generalis S. Frigidiani immediate subiectum, & exemptum a iurisdictione Ordinarij.

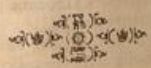
VI. Praeter supradicta loca, quae omnia fuerunt olim Conuentualia, habuit haec congregatio alios Prioratus quam plures, & Ecclesias parochiales tum in dicte ciuitate, & Episcopatu Lucensium, tum in alijs Episcopatibus, inter quos sunt etiam nunc Prioratus SS. Quirici & Iulitae in oppido Casij diocesis Bononicensis, cum Ecclesia Parochiali SS. Stephani & Laurentij eiusdem loci, & dicecisi. Item Prioratus S. Bartholomaei de Colonnato, Prioratus S. Petri de Auentia. Item Prioratus S. Michaelis de Gragnano in Episcopatu Lucensi Prioratus quoque S. Mariae Magdalena loci Castrj Franchi, qui circa annum 1340. Conuentualis fuisse conijctur ex nonnullis scriptis vetustis, & authenticis in monasterio nostro S. Mariae de Frisonaria existentibus: nam cum vacante Prioratu dicte monasterij S. Mariae de Frisonaria illi canonici ad electionem noui Prioris anno 1345. sub die 12 mensis Maij deuenissent, quidam illorum elegerunt fratrem Mathaeum fratrem conuentu de Castro Francho vallis Arni Lucanae dicecisi, vt in Actis habetur, nisi forte praeter dictum Prioratum erat aliud monasterium canonicorum regularium in praefato oppido Castrj Franchi. Ad monasterium verò Frigidiani spectant etiam nunc Ecclesiae parochiales S. Leonardi in ciuitate Lucana, SS. Hippolyti & Cassiani, loci Motiliani cum alijs, de quibus lib. sequenti dicitur. Ad idem monasterium spectabat Ecclesia S. Bartholomaei de monte Scalocchio Volaterranae dicecisi, vt patet ex quodam mandato facto Domino Ioanni canonico S. Frigidiani a Priore, & canonicis dicte monasterij an. 1498. die 5. Octobris rogato per Petrum quondam Ioannis Pauli de Prifalla.

VII. Ex ista congregatione multi viri sanctitate, literis, dignitate praecleari, & S. R. E. Cardinales prodierunt. Prior etiam S. Frigidiani multis, ijsque praecipuis priuilegijs per sedem Apostoli-

cam fuit decoratus, quorum plura nunc retinet, de quibus lib. sequenti fusius erit sermo.

Habitus canonicorum dicte congregationis idem omnino est cum habitu canonicorum monasteriorum Lateranensium, nisi quod referente Augustino Ticinensi in Dilucidario parte. perfectione 28. apud S. Frigidianum Lucae (formidus cuius verbu vior) Canonici iniqui ab anno 1444. mutauerunt Cappam in Mantellum: tamen antiquitas insinuat omnes regulares canonicos regulariter vniuersitebantur cappas apertas a parte ante, maris canonicorum regularium congregationi Lateranensi, et quod dicti canonici S. Frigidiani talem cappam viderent antiquitus, resiant in imagine verisimili, post aliam manus Luca in dicte Ecclesia S. Frigidiani, quae tempore meo Dominus Pasquinus Prior abiecit fuit. sed in marmoreo sepulchro verisimiliter eorum manus capla altari adhuc eundem habitum pra se ferunt usque scripta. Et vt a file digni accipi, Dominus Galeanus Cinamus dicit Pasquinum praedecessorem suum esse fuisse in sui canonici cappam mutauit in mantellum. Hic Ticinensis ibidem, qui eadem scribit de canonicis regularibus S. Petri in caelo aureo 1 apia.

Sed nec illud omitendum, quod idem ante scribit in Propugnaculo par. 4. cap. 22. anno Domini 1410. existente Priore S. Mariae de Frisonaria Ven. Patre Comone Leone de Carate, qui vnus extitit primis Frigidianis reformatio. auctoribus, rogante Domino Vincenzio Lucensi Priore S. Frigidiani, missos esse ex monasterio de Frisonaria nonnullos canonicos ad idem S. Frigidianum monasterium reformatum, facta eis ad hoc facultate a Priore, & canonicis Frigidianis, sub forma instrumenti publici, rogati per Raphaelem quondam Nicolai Benedicti notarium publicum Lucensem: quod tam sanctum opus vniuersum contraria nonnullorum studia vitae laxiori indulgenti cupientium non impediuissent, multa enim monasteria dicte congregationis, quae soluta regulari disciplina vel penitus exciderunt, vel ad alia transierunt, in ordine canonico, & sub regula canonica mansissent. Veru vt proclue est hominum meliora quidem probare, sed deteriora sequantur S. Frigidiani canonicis contraria in stultitiae diuisis, eius loci reformatio e manibus distulit. tandem reuo multus dicte congregationis monasterijs partim canonicis destituta, partim etiam autoritate Apostolica per aliorum conuentuum regulares reformati, ipsi canonici Frigidiani, quod erat caput totius congregationis cum decem Prioratibus nostrae congregationis reformatum obtulerunt, probante Leone X. anno Christi 1517. iij. Octobris.

CAPVT

De Congregatione Mortariensis Sanctae Crucis nuncupata.

St oppidum apud Insulbes in plantis, quae Papiensē Comitatum à Nouariensī disserminat, à syluis, & nemoribus Syria bella olim nominatum: sed post cladem à Desiderio Rege Longobardorum acceptam, cum Carolo magno de summa Regni certans, cum Regno Longobardorum fidei interitus, Regno Longobardorum finem dedit, Mortarium, siue Mortaria deinceps nuncupatum. Prope dictum oppidum anno circiter 780. sedente in Pontificatu Gregorio tertio, sedente in Pontificatu Gregorio tertio, Dns Adamus clericus Mortariensis vir Religiosus, pius, & satis diues in suo patrimonio, quod erat ad partem Occidentalem, Ecclesiam in honorem Dci, & S. Crucis magnificenter aedificauit, ubi familiam Religiosorum regulariter viuentium collegit, quorum monachos ex monasterio S. Michaelis (a bitur) iussu monasterium de Lasella quod oppidum Auilianum, cuius autor supplementum lib. 12. sub anno 985. meminit) eorum Abbatem concesserat, obtinuit. Verum exacto triennio quidam mortariensis clericus secundum B. Augustinum regulam viuentes acciuit: quibus ex diuersis locis concurrentibus breui monasterium numerum canonicorum, & cultu religionis auctum est a Gregorio VII. sub speciali sedis Apostolicae tutela recipi meruerit. Primus loci Praepositus fuit Dominus Gandulphus de Garbino pago dicecisi Papiensis, vir Religiosus, & timore Deum, sed qui lenex ad curam monasterij coactus, in regimine paucos annos egit: cui decessit, & successit fuit D. Ayraldus ex oppido Calvini Comitatus Nouariensis, qui postea fuit Archiepiscopus Ianuensis, quo moderante attributum monasterio Mortariensi tres Prioratus, in marem S. Andrae de Ticino, S. Mariae de Carolegaria cum Xenodochio adiacente in Episcopatu Papiensi, & S. Andrae de Olengo in Nouariensi Alare maius consecrauit Vrbanus Papa II. anno 1097. i. Calend. Octobris cum pluribus Episcopis Mortarijs Provinciarum in honore S. Crucis, & S. Mariae & omnium Apostoloru, du in Gallias proficissecer, confirmatis priuilegijs à Gregorio VII. factis, alijsque pluribus adiectis Sed & Innocentio III. an. 1171. i. Calend. Maij in Italiam traectum locum visitauit, & altare in parte Septentrionali in honorem Sanctorum Apostolorum Petri, & Laeobi filij Zebedaei, & Stephani proto-

...